

TALE

Åbent samråd, alm. del spm. G-K

Antal sider foruden denne: 17

Tale ved åbent samråd, UDU alm. del spm. G-K den 19. januar 2005

Udvalget har bedt mig om at besvare en række spørgsmål vedr. erhvervsuddannelsesområdet:

Spm. G Vil ministeren på baggrund af de seneste tal fra dagspressen, der viser, at 1.006 unge ikke kan fortsætte deres erhvervsuddannelse pr. 1. januar 2005, redegøre for, hvilke initiativer hun agter at tage for at sikre, at disse unge ikke falder ud af uddannelsessystemet?

Svar:

Jeg vil indledningsvis gøre opmærksom på, at tallet 1.006 har baggrund i en skemaundersøgelse, der er gennemført af Foreningen af Skoleledere ved de tekniske skoler. Undersøgelsen omfatter de 7 tekniske erhvervsuddannelser, hvor der er indført adgangsbegrænsning til skolepraktik.

Foreningen har oplyst over for Undervisningsministeriet, at tallene er indsamlet anonymt fra skolerne. Ministeriet har gennem de administrative systemer ikke mulighed for at lave en tilsvarende opgørelse på nuværende tidspunkt, og anonymiteten betyder, at ministeriet ikke har haft tilstrækkeligt grundlag for at vurdere undersøgelsens resultater nærmere.

Jeg mener, at gengivelsen af undersøgelsen i medierne giver det indtryk, at de godt 1.000 elever ville være berettiget til at blive optaget i skolepraktik den 1.

januar i år, hvis der ikke var blevet grebet ind med adgangsbegrænsning til skolepraktik.

Dette er ikke korrekt.

Så vidt ministeriet kan vurdere, angiver tallet, hvor mange elever der har afsluttet grundforløbet i november og december 2004, og som endnu ikke har en uddannelsesaftale.

Her er det vigtigt at huske, at det typisk er mange elever, som afslutter deres grundforløb i december, og derfor også mange, der søger en praktikplads netop nu.

Det er også vigtigt at holde sig for øje, at disse elever - uanset indgrebet - først skulle igennem en karensperiode på 2 måneder, inden de ville være berettiget til at blive optaget i skolepraktik. Det betyder, at den del af eleverne, der ikke finder en praktikplads, typisk ville blive optaget i skolepraktik i slutningen af februar eller i marts måned i år.

Det er derfor også en forkert konklusion at drage, at elever, som har afsluttet grundforløbet inden jul, og som lige nu mangler praktikplads, ikke kan fortsætte deres erhvervsuddannelse. Disse elever er ved at finde en praktikplads og det kræver tid at opsøge virksomhederne og få en aftale i stand. Og det vil mange af dem gøre inden for den nærmeste tid. Det vil

derfor med andre ord ikke være rimeligt at konkludere, før vi er ud over en periode svarende til de 2 måneders karensperiode.

For de elever der alligevel ender med ikke at kunne finde en praktikplads indenfor deres ønskeuddannelse har regeringen og aftaleparterne netop lagt vægt på, at de skal have mulighed for at gennemføre en anden erhvervsrettet ungdomsuddannelse med gode praktikplads- og beskæftigelsesmuligheder.

Og jeg tror på, at vi kan nå Fase II aftalens målsætninger om, at der ved udgangen af 2005 sammenlignet med 2003 bliver 2.000 flere elever, som får en uddannelsesaftale, at 400 flere elever får en kort uddannelsesaftale eller en flex-kombinationsaftale samt at 1.400 elever gennemfører en af de nye, korte erhvervsuddannelser.

Med hensyn til de 2.000 flere uddannelsesaftaler vil jeg gerne pege på, at vi for første gang siden 1998 kan konstatere en mærkbar fremgang i antallet af indgåede uddannelsesaftaler. Vi har i de første 11 måneder af 2004 fået knap 1.600 flere uddannelsesaftaler, svarende til en fremgang på 6 pct. sammenlignet med samme periode året før.

Og vi har fået en markant samlet fremgang på 15 pct. inden for de 7 tekniske erhvervsuddannelser, hvor vi har indført adgangsbegrænsning til skolepraktik. Det gælder selvom én af uddannelserne har vist tilbagegang. Det synes jeg viser, at det har været rigtigt at gribe ind i skolepraktikken på de områder,

hvor den har virket uhensigtsmæssigt ved, at virksomhederne har ventet med at tage elever, til de har været en periode i skolepraktik.

Virksomhederne må oprette de praktikpladser, der er behov for. Og jeg mener også, at skolerne, de faglige udvalg, brancheorganisationer og elever fortsat kan give den ”en tak til” med hensyn til at skabe flere praktikpladser.

Jeg har i kontakten med arbejdsgiverorganisationer bemærket mig, at der tilsyneladende især er en positiv effekt ved, at repræsentanter fra skoler, arbejdsgivere eller mulige elever henvender sig personligt til virksomhederne.

Inden for elektrikeruddannelsen har en praktikpladskampagne med pensionerede el-installatører, der tager rundt på virksomhederne, og hvor der også deltager erfarne tillidsmænd, således indtil nu skaffet ekstra ca. 220 praktikaftaler.

Desuden har jeg kunnet læse i Viborg Stifts Folkeblad den 7. januar i år, at EUC Midt har ansat ”sporhunde”, som besøger virksomheder. Det har ifølge avisen givet skolen en fremgang på 42 % i antallet af uddannelsesaftaler, så det i 2004 i alt lykkedes at få praktikpladser til 349 elever. I 2003 var tallet 246.

Jeg synes, at eksemplerne viser, at en aktiv og kreativ indsats fra organisationerne på arbejdsmarkedet og skolerne kan gøre en stor forskel. Regeringen og aftalepartierne støtter op om det praktikpladsopsøgende

arbejde med 30 mio. kr. årligt til bl.a. de faglige udvalgs praktikpladsarbejde og med ekstra 20 mio. kr. årligt til skolerne gennem forøgelsen af praktikpladstaxametret. Her bliver skolerne honoreret for hver uddannelsesaftale, der bliver indgået.

Med hensyn til de korte uddannelsesaftaler og flex-kombinationsaftalerne kan jeg også konstatere en positiv udvikling. I de første 11 måneder af 2003 blev der indgået 56 aftaler. Det tal er i de samme måneder af 2004 steget til 188 aftaler.

Jeg tror på, at der fortsat er et vækstpotentiale i anvendelsen af de korte uddannelsesaftaler og i flex-kombinationsaftaler. Det er mit indtryk, at skoler, faglige udvalg og brancheorganisationer gennem en målrettet indsats yderligere kan øge kendskabet til og dermed anvendelsen af disse aftaleformer. Regeringen støtter op om de skoler, der aktivt anvender dem gennem en bevilling på ca. 5 mio. kr. årligt.

Det er som nævnt også målsætningen, at 1.400 elever vil gennemføre en af de nye, korte erhvervsuddannelser. Det hører her med til billedet, at erhvervsuddannelserne i forbindelse med implementeringen af Fase II aftalen har været igennem en betydelig fornyelsesproces. Der er således blevet etableret 28 nye erhvervsuddannelser, hvoraf 23 er korte. Vi har nu i alt 124 uddannelser. Der er også blevet etableret 15 nye trin, som er indført i de allerede eksisterende uddannelser.

De mange nye uddannelsesmuligheder skønnes af de faglige udvalg at kunne give 3.000 nye uddannelsespladser. Så det ser ikke så ringe ud endda. Der vil selvfølgelig være en opstartsperiode inden disse uddannelser vil slå fuldt igennem, men de er efter min mening allerede nu et realistisk tilbud.

Regeringen har bakket ekstraordinært op om implementeringen af disse uddannelser med en særlig bevilling til skolerne på 6,5 mio. kr. i 2005. Pengene skal bruges til det praktikpladsskabende arbejde.

Jeg forventer mig også en effekt af, at vi har skærpet kravene til, at eleverne skal være geografisk og fagligt mobile. Der vil være en effekt af, at vi har givet eleverne bedre grundlag for at være fagligt mobile gennem et tilbud om indtil til 10 ugers supplerende grundforløbsundervisning, hvor eleven kan kvalificere sig til at begynde på hovedforløb, hvor praktikpladsudsigterne er bedre. Jeg vil her nævne, at ministeriet har udarbejdet en elevfolder med titlen ”Praktik – ja tak”, som skal give eleverne gode råd i jagten på en praktikplads.

Jeg vil gerne slå en tyk streg under, at - uanset den positive udvikling - kan det ikke undgås, at nogle unge desværre må skuffes i forhold til at kunne vælge den først ønskede uddannelse. Dette er en konsekvens af, at praktikdelen som nævnt reelt gennemføres som en ansættelse i en virksomhed. Det vil derfor næppe på noget tidspunkt være muligt, eller for den sags skyld ønskeligt, at opfylde alle unges umiddelbare ønsker.

Det illustreres af, at ca. 50 erhvervsuddannelser – inden de mange nye uddannelser kom til - aldrig har været udbudt med skolepraktik. Her er det antallet af praktikaftaler, der dimensionerer optaget på uddannelsen og dermed afgør, hvor mange unge, som får muligheden for at gennemføre uddannelsen.

For de elever, som ikke kan få deres første ønske opfyldt, finder jeg det afgørende vigtigt, at skolerne gennem hele grundforløbet vejleder disse elever om praktikpladssøgning og om mulighederne for at få praktikplads, for på den måde at arbejde med elevernes uddannelsesvalg, så de fagligt og personligt er parate til at søge uddannelser, hvor praktikpladsmulighederne er mere gunstige. Eleverne bør være opmærksomme på alternativerne for ikke at opleve sig som endt i en blindgyde. Eleverne må ikke tabes på gulvet.

Jeg vil gerne understrege, at i et vekseluddannelsessystem er det arbejdsgiverne og deres organisationer, der bærer ansvaret for, at der bliver oprettet tilstrækkeligt med praktikpladser set i forhold til behovet for uddannet arbejdskraft.

Og fordi vekseluddannelsessystemet er bygget op omkring en meget vidtgående indflydelse til både arbejdsgiverne og til arbejdstagerne, så forventer jeg også en aktiv indsats fra arbejdstagerorganisationerne. De kan også gøre en indsats ude på virksomhederne for, at der bliver ansat flere

elever.

Hvis der ikke bliver oprettet praktikpladser nok, synes jeg, at vi må se nærmere på erhvervsuddannelsernes opbygning og styring – det gælder også indflydelsen fra arbejdsmarkedets parter - i stedet for at stirre os blinde på skolepraktik, som må ses som en nødløsning i et vekseluddannelsessystem.

Som det fremgår af mit svar mener jeg ikke, at der er behov for at tage yderligere initiativer lige nu, hvor vi er godt på vej. Men aftalepartierne følger udviklingen tæt, og vi vil naturligvis gribe ind, hvis der viser sig behov for det.

Spm. H Vil ministeren redegøre for, hvilke alternativer de unge, der ikke kan få en praktikplads eller en skolepraktikplads, har, og hvor ministeren ser muligheder for, at de unge kan uddanne sig?

Svar:

Som jeg gjorde rede for i mit svar på spørgsmål G, er der fortsat en uddannelsesgaranti. De unge vil enten kunne få en praktikplads, få tilbud om at kunne begynde i en anden erhvervsrettet ungdomsuddannelse med gode praktiskplads- og beskæftigelsesmuligheder – fx i en af de 28 nye uddannelser vi har skabt sammen med arbejdsmarkedets parter – eller blive optaget i skolepraktik – vel og mærke i de uddannelser, hvor denne virker efter hensigten.

Det er naturligvis vigtigt for mig at understrege, at de unge ikke tabes på gulvet i den omstillingsproces, vi er inde i. Hvis eleverne viser den nødvendige faglige og geografiske mobilitet, og hvis eleverne viser den nødvendige ansvarlighed i forhold til sit uddannelsesforløb, så skal der være relevante erhvervsrettede uddannelser til alle unge. Det er også det, som jeg har forsøgt at redegøre for i svaret på spørgsmål G.

Målsætningen med Fase II aftalen er, at flere unge skal kunne gennemføre en erhvervsuddannelse med praktik i en virksomhed. Det er også målsætningen, at der til alle unge skal være relevante erhvervsrettede uddannelsesstilbud med gode beskæftigelsesudsigter. Med udviklingen på praktikpladsområdet og de seneste fornyelser af erhvervsuddannelserne mener jeg, som jeg har redegjort for tidligere, at vi er godt på vej mod at nå målsætningerne.

Jeg vil erindre om, at der alene er indført adgangsbegrænsning til 8 ud af 48 erhvervsuddannelser, som blev udbudt med skolepraktik indtil udgangen af 2004.

Spm. I Vil ministeren redegøre for, hvor mange unge der forventes ikke at kunne færdiggøre den af dem påbegyndte erhvervsuddannelse som følge af de øgede adgangsbegrænsninger, der trådte i kraft den 1. januar 2005?

Svar:

Jeg kan oplyse, at alle elever, som er begyndt på hovedforløbet i en af de 8 berørte uddannelser, enten med en praktikplads i en virksomhed eller i skolepraktik, naturligvis vil kunne gennemføre hele uddannelsen uanset adgangsbegrænsningen til skolepraktik.

Det gør sig også gældende, at skolepraktikken inden for disse uddannelser fortsat fungerer som sikkerhedsnet for de unge, som uden egen skyld mister deres praktikplads. Desuden kan skolepraktikken også bruges som ”kit” mellem korte uddannelsesaftaler og som led i et flex-kombinationsaftaleforløb..

Jeg forventer, at rigtig mange af de elever, som fremover ikke kan komme i skolepraktik inden for en af de 8 uddannelser, faktisk vil få en praktikplads inden for den ønskede uddannelse. Men præcis hvor mange kan ingen vide. Det har vist sig, at stigningen i antallet af uddannelsesaftaler er særlig stor inden for hovedparten af disse uddannelser – faktisk op til 25% i de første 11 måneder af 2004.

Jeg mener, at Fase II aftalen sender et klart signal til arbejdsgiverne om, at de må leve op til deres ansvar og oprette de praktikpladser, der er behov for, hvis de vil sikre arbejdsmarkedet tilgang af den nødvendige arbejdskraft.

Det gør sig især gældende inden for de 5 uddannelser, hvor vi har grebet ind i skolepraktikken, fordi den har virket uhensigtsmæssigt. Her mener jeg, at

praktikpladsudviklingen klart viser, at det var rigtigt at gribe ind i skolepraktikken.

For de sidste 3 uddannelser er situationen lidt anderledes. Her har elever, der er færdiguddannet i skolepraktik, en væsentlig lavere beskæftigelsesfrekvens end elever, der er uddannet med praktik i en virksomhed. Inden for disse 3 uddannelser synes jeg, at vi stikker eleverne blår i øjnene ved at give dem et skolepraktiktilbud. Deres jobmuligheder efter uddannelsen er for ringe. Jeg synes, at de elever er bedre tjent med at søge over mod andre uddannelser, hvor praktikpladsudsigterne er bedre.

Indgrebet vil betyde, at nogle unge må vælge om og i stedet se positivt på alternative uddannelser. Det er i denne sammenhæng vigtigt, at de fagligt og personligt er parate til at tage imod andre uddannelses tilbud. Det er ikke nogen ny situation for de unge. Der er således ca. 50 erhvervsuddannelser, der som tidligere nævnt aldrig har været udbudt med skolepraktik, og hvor eleverne derfor altid har måttet være fagligt mobile, hvis deres praktikpladssøgning ikke har givet resultat.

Skolernes vejledning af eleverne i og efter grundforløbet er i denne sammenhæng helt central. Skoler og elever bør i fællesskab arbejde med eleverne uddannelsesvalg og sikre, at eleverne har et tilstrækkeligt bredt fagligt fundament til at søge praktikpladser.

Jeg vil her nævne, at vi klart har forbedret elevernes muligheder for at kvalificere sig til at søge praktikpladser inden for flere uddannelser gennem indførelse af muligheden for indtil 10 ugers supplerende grundforløbsundervisning. Desuden er der, som jeg har redegjort for tidligere, langt flere uddannelsesmuligheder at vælge imellem.

Jeg vil her afslutningsvis gentage, at ingen unge må tabes på gulvet i den omstillingsproces, vi er inde i. Der skal være relevante erhvervsrettede uddannelses tilbud til alle unge. Aftalepartierne er som nævnt parate til at gribe ind, hvis den positive udvikling ikke fortsætter.

Spm. J Vil ministeren redegøre for, hvordan situationen er for de nye korte/halve uddannelser på erhvervsuddannelsesområdet? Er der udstedt uddannelsesbekendtgørelser, hvornår er de i givet fald sendt ud til skolerne og hvornår forventer ministeren, at de nye korte/halve uddannelser kan være i funktion og dermed en reel valgmulighed for de unge?

Svar:

De 23 nye, korte erhvervsuddannelser er ligesom alle andre erhvervsuddannelser selvstændige uddannelser med egen profil.

Arbejdet med at udvikle de nye, korte erhvervsuddannelser gik i gang kort inden sommeren 2004.

Ministeriet modtog i løbet af august og september de første forslag til uddannelsernes indhold og udkast til uddannelsesbekendtgørelser fra de faglige udvalg, og disse har siden da været tilgængelige på Undervisningsministeriets hjemmeside. De har herved kunnet danne baggrund for skolernes udbudsansøgning, de faglige udvalgs arbejde med vejledninger og udarbejdelse af lokale undervisningsplaner.

De nye, korte uddannelser har således også kunnet indgå i skolernes vejledning af de elever, som påbegyndte grundforløbet efter sommerferien 2004.

Alle bekendtgørelser er udstedt i løbet af november og december 2004.

De 23 nye, korte erhvervsuddannelser blev efter ansøgning fra interesserede skoler udbudsplaceret d. 12. november 2004.

De nye, korte erhvervsuddannelser er altså i tråd i kraft og derfor en reel valgmulighed her fra 1. januar 2005.

Regeringen støtter i 2005 op om implementeringen af de korte uddannelser med en særlig bevilling til skolerne på 6,5 mio. kr. Desuden har ministeriet støttet op gennem et brev til de faglige udvalg og skolerne. Ministeriet har her gjort opmærksom på, at skolerne kan godkende virksomheder som praktiksted for en konkret elev. Hensigten er at sikre opmærksomhed om

denne mulighed for derved at aflaste de faglige udvalg i overgangsfasen og skabe grundlag for en smidig implementeringsproces i forhold til godkendelse af praktikvirksomheder.

Jeg vil for god ordens skyld supplere med, at der, som tidligere nævnt, er oprettet 15 trin i allerede eksisterende uddannelser. Disse trin er også et tilbud til de unge allerede nu. På de trindelte uddannelser har vi endvidere udvidet uddannelsesgarantien ved at indføre eud+, som giver mulighed for at afslutte næste trin af uddannelsen uden uddannelsesaftale med en virksomhed.

Spm. K Vil ministeren redegøre for, hvilke muligheder der er for eventuel beskæftigelse for de unge, der har taget en af de korte/halve uddannelser, og vil ministeren definere, hvilke dele af arbejdsmarkedet der står parat med praktikpladser og jobs efter endt uddannelse?

Svar:

De 23 nye, korte erhvervsuddannelser er etableret med udgangspunkt i forslag fra de respektive faglige udvalg. Ved etablering af nye erhvervsuddannelser indsender de faglige udvalg forslag til uddannelserne og skal blandt andet redegøre for formål, beskæftigelsesområder, målgruppe, praktikplads- og beskæftigelsesmuligheder og oplysninger om den forventede årlige tilgang til uddannelsen.

Hermed er det parterne selv – og ikke ministeren – der definerer, hvilke dele

af arbejdsmarkedet, der står parat med praktikpladser og jobs efter endt uddannelse.

Jeg forventer på den baggrund, at der vil være gode beskæftigelsesmuligheder til de færdiguddannede elever i de nye uddannelser, ligesom det gør sig gældende for de øvrige erhvervsuddannelser. Det er her værd at bemærke sig, at det danske erhvervsuddannelsessystem er kendetegnet ved, at eleverne har en meget smidig overgang fra uddannelse til arbejdsmarked og dermed en meget høj grad af efterfølgende beskæftigelse, når vi sammenligner med tilsvarende uddannelser i andre lande.

Lad mig her til slut give udtryk for, at jeg synes, kritikken på praktikpladsområdet er løbet helt af sporet. Vores erhvervsuddannelser fungerer fremragende for over 90% af eleverne. Vi har justeret lidt for at få de sidste procenter med også. Der er fortsat uddannelsesgaranti for de unge. Alle skal kunne få et tilbud om en erhvervsrettet uddannelse med gode beskæftigelsesudsigter.

Jeg vil derfor opsummere:

- Alle tallene peger i den rigtige retning
- Stigningen i praktikpladstallet er størst der, hvor vi har grebet ind med begrænsninger pga. uhensigtsmæssig brug af skolepraktikordningen
- Stigningen for indvandrere ligger over gennemsnittet
- Arbejdsgiverne har taget ansvaret på sig og skabt flere praktikpladser

- Der er kommet langt flere uddannelser og dermed nye muligheder
- Der fortsat er skolepraktik i 40 uddannelser mod tidligere 48

Jeg synes, at kritikerne i stedet for at skubbe de unge foran sig i en snæver egeninteresse skulle bruge energien på at bidrage til at holde fast i den positive udvikling.